

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Пејичић, Горан, Марија

Датум и место рођења 30. 12. 1988. Лесковац

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу

Факултет Филозофски факултет

Студијски програм Основне академске студије психологије

Звање Дипломирани психолог

Година уписа 2007.

Година завршетка 2011.

Просечна оцена 9,61

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Нишу

Факултет Филозофски факултет

Студијски програм Мастер академске студије психологије

Звање Мастер психолог

Година уписа 2011.

Година завршетка 2012.

Просечна оцена 10,00

Научна област Психологија

Наслов завршног рада „Ефекат дирекције става и нивоа мотива постигнућа на учење конгруентног и неконгруентног материјала“

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу

Факултет Филозофски факултет

Студијски програм Докторске академске студије психологије

Година уписа 2013.

Остварен број ЕСПБ бодова 140

Просечна оцена 9,83

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске
дисертације Формирање импресије о особи на основу фацијалних експресија емоција

Име и презиме ментора,
звање Александра Костић, редовни професор у пензији

Број и датум добијања
сагласности за тему
докторске дисертације НСВ број 8/18-01-003/17-036 25. 05. 2017.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна 148

Број поглавља Пет поглавља, Литература и Прилози

Број слика (шема, графикона) 7

Број табела 30

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Pejičić, M., & Ćirović, N. (2019). Latent structure of beliefs about men's and women's emotional behaviour in a sample of Serbian students: Psychometric (re)evaluation of the Questionnaire of gender-specific beliefs. <i>Facta Universitatis, Series: Philosophy, Sociology, Psychology and History</i>, 18(2), 81–103. UDC 159.942.072:316.7 + 159.942-055.1/2</p> <p>Циљ овог истраживања био је адаптација <i>Упитника полно специфичних веровања о емоционалном понашању</i> (Timmers, Fischer, & Manstead, 2003), допуњеног додатним ајтемима, на узорку од 247 српских студената. Велики број опсервираних веровања о стварном или пожељном емоционалном понашању, у контексту одвојених мушких и женских полних улога, подвргнут је секвенцијалној факторској анализи, са циљем откривања фактора различитих нивоа. Такође, циљеви су били и откривање потенцијално различитих кроскултурних манифестација наведених конструката и пружање информације о томе како друштво гледа на полне улоге. Евалуирана су два инструмента, која су показала задовољавајуће психометријске карактеристике: <i>Веровања о емоционалном понашању мушкараца</i> и <i>Веровања о емоционалном понашању жена</i>.</p>	M53
2	<p>Pejičić, M., Ristić, M., & Andelković, V. (2018). The mediating effect of cognitive emotion regulation strategies in the relationship between perceived social support and resilience in postwar youth. <i>Journal of Community Psychology</i>, 46(4), 457–472. DOI: 10.1002/jcop.21951</p> <p>У раду је испитиван ефекат перципиране социјалне подршке на резилијентност, са претпоставком да се он бар делом остварује преко когнитивних стратегија емоционалне регулације. На узорку од 319 студената, оба пола, примењене су <i>Конор-Дејвидсонова скала за мерење резилијентности</i>, <i>Упитник когнитивних стратегија емоционалне регулације</i> и <i>Мултидимензионална скала перципиране социјалне подршке</i>. Са порастом перципиране подршке породице, пријатеља и значајног другог расла је резилијентност. Ефекат перципиране подршке пријатеља на резилијентност је делом остварен преко планирања и позитивне преформулације, стратегија које особу чине спремнијом да стресну ситуацију посматра као прилику за лични раст и активно се суочи са њом, мењањем њеног емоционалног одговора.</p>	M22
3	<p>Hedrih, V., Pedović, I., & Pejičić, M. (2018). Attachment in postwar societies of the former Yugoslavia. In A. Hamburger (Ed.), <i>Trauma, Trust, and Memory: Social Trauma and Reconciliation in Psychoanalysis, Psychotherapy and Cultural Memory</i> (pp. 141–150). London, New York: Routledge. ISBN 978-1-78220-447-3</p> <p>Циљ ове студије је испитивање разлика у димензијама афективне везаности између пет земаља бивше Југославије. У ту сврху је извршена ex post facto студија у којој је 1187 студената помажућих професија испунило <i>Ревидирану верзију упитника Искуство у блиским односима</i>. Резултати су показали да разлике постоје, али да су оне биле више повезане са економским и верским разликама између земаља него показатељима изложености рату, коришћеним у студији. Добијени подаци пружају још један доказ у прилог ефекту социјалних фактора на емоционални живот појединца.</p>	M14
4	<p>Kostić, A., Pejičić, M., & Chadee, D. (2017). Hugging the Past: The Way We Were and the Way We Are. In A. Kostić & D. Chadee (Eds.), <i>Time Perspective – Theory and Practice</i> (pp. 143–165). London, UK: Palgrave Macmillan UK. eBook ISBN 978-1-137-60191-9; Hardcover ISBN 978-1-137-60190-2; DOI 10.1057/978-1-137-60191-9</p> <p>У овом поглављу аутори су се бавили природом временске димензије прошлости и феноменима који би могли да доведу до позитивног, односно негативног односа према овој временској зони, или буду детерминисани њиме, уз претпоставку да став према прошлости може одредити начин на који особа опажа, мисли, осећа и делује у садашњости. Емпријски подаци потврђују да откривање начина на који појединац перципира прошлост може омогућити разумевање његовог индивидуалног и социјалног функционисања.</p>	M14
5	<p>Pejičić, M., & Pedović, I. (2017). Relations between self-esteem, acceptance of traditional gender roles, quality of roles and work family conflict among employed parents from Serbia. U V. Hedrih. (Ured.), <i>Work and Family Relations at the beginning of the 21st Century</i>. International Thematic Proceedings Book, Subconference (pp. 269–280). Niš: Filozofski fakultet. ISBN 978-86-7379-468-6, UDK 159.923.2:316.356.2-052.52</p> <p>Истраживана је структура односа између самопоштовања, прихватања традиционалних родних улога, квалитета улоге родитеља, квалитета улоге партнера, квалитета улоге запосленог и конфликта посла и породице. На узорку од 887 запослених родитеља из Србије примењене су одговарајуће скале из ПОРПОС батерије (направљене за потребе пројекта 179002). Самопоштовање, прихватање традиционалне женске улоге и квалитет улоге запосленог су имали директан, док су квалитет улоге родитеља и квалитет</p>	M33

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

На основу прегледа научне продукције кандидаткиње, може се видети да Марија Пејичић има:

- један рад објављен у часопису са SCI листе, у коме је првопотписани аутор
 - **Pejičić, M., Ristić, M., & Anđelković, V. (2018).** The mediating effect of cognitive emotion regulation strategies in the relationship between perceived social support and resilience in postwar youth. *Journal of Community Psychology, 46(4)*, 457-472. DOI: 10.1002/jcop.21951
- један рад објављен у часопису који издаје Универзитет у Нишу, у коме је првопотписани аутор
 - **Pejičić, M., & Ćirović, N. (2019).** Latent structure of beliefs about men's and women's emotional behaviour in a sample of Serbian students: Psychometric (re)evaluation of the Questionnaire of gender-specific beliefs. *Facta Universitatis, Series: Philosophy, Sociology, Psychology and History, 18(2)*, 81-103. UDC 159.942.072:316.7 + 159.942-055.1/2

Закључује се да кандидаткиња, Марија Пејичић испуњава услове за одбрану докторске дисертације.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Уводни део рада (3-3), указује на значај систематског истраживања процеса опажања других особа и пристрасности у интерпретацији информативности фацијалних експресија емоција.

Теоријски део истраживања (4-61)

Истраживање се бави проучавањем процеса формирања импресије о другим особама и факторима који проузрокују тачне или погрешне исходе опажања код испитаника из Србије. Реч је о истраживању *темпоралне екстензије* која се третира као грешка у процесу сазнавања социјалних објеката, а која представља производ закључивања о релативно трајним карактеристикама особе на основу података који су добијени у једном тренутку. У овом делу рада, теоријски су обухваћени и дефинисани сви важни појмови који су коришћени у спроведеном истраживању: емоције и њихове фацијалне експресије на основу којих опажач покушава да креира представу о особи, персоналне карактеристике опажача, његова потреба за когнитивном затвореношћу, односно когнитивном јасноћом и усаглашеношћу, социјално искуство у закључивању о другима, склоност употреби стереотипа. Теоријски део рада је веома добро структуриран, информативан и конзистентан и представља добру основу за делове који следе.

Емпиријски део рада (62-76) садржи све потребне елементе. Представљен је основни *проблем истраживања* који се односи на испитивање тенденције опажача да закључују о особинама личности опажане особе на основу фацијалних експресија њених емоција. Кандидаткиња се пита да ли закључивање опажача зависи од изражености потребе за когнитивном затвореношћу и стереотипним опажањем, те да ли информативност различитих емоција зависи од пола стимулуса особе. Саопштени су и *теоријски* и *практични значај* истраживања, као и *општи* и *специфични* циљеви студије. Описана је *процедура* првог и другог дела истраживања. Наведене су *независне* (препозната категорија емоције, пол стимулуса особе, потреба за когнитивном затвореношћу) и *зависне* варијабле (процена црта личности стимулуса особе), као и *контролне* (пол, године старости и професионално усмерење опажача, статички фацијални сигнали стимулуса особе, интензитет фацијалне експресије). Кандидаткиња је детаљно описала коришћене инструменте: *Скала потребе за затвореношћу* (Need For Closure Scale, Webster & Kruglanski, 1994); *Ревидирана скала интерперсоналних придева* (Interpersonal Adjective Scale (IAS-R); Wiggins et al., 1988); *Скала веровања о емоционалном понашању мушкараца и жена* (адаптирана верзија инструмента Timmers et al., 2003), као и стимулус фотографије (*Pictures of Facial Affect - POFA*, Ekman & Friesen, 1976). Наведено је пет *општих* и низ специфичних хипотеза изведених из општих. Описан је *узорак* испитаника који су учествовали у првом и другом делу истраживања као технике обраде добијених података.

Резултати (77-102). Испитаници су показали спремност да полазећи од фацијалних експресија примарних емоција, закључују о претпостављеним интерперсоналним тенденцијама стимулуса особе. Доминантност особе је повезивана са презентованом љутњом, срећом, одвратношћу и изненађењем, а афилијативност са срећом, затим тугом, страхом и изненађењем. Приликом испољавања свих емоција, мушкарци су опажани као доминантнији али мање афилијативни него жене. Когнитивна затвореност опажача утицала је на број придева приписиван особи која изражава страх. Резултати су приказани прегледно и јасно.

Дискусија (102-126)

Добијени резултати су дискутовани систематски и логично, на опсежан начин који укључује потребну научну опрезност. Кандидаткиња се кретала унутар комуникационе теорије емоција, третирајући улогу изражености когнитивне затворености опажача и могуће полне стереотипе као ефекте социјализације.

Закључак (127-130). У потпуном складу са добијеним резултатима.

Литература (131-146) Постоји темељна усклађеност проблематике којом се бави докторска дисертација са адекватно одабраном, релевантном и референтном литературом.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У истраживању су добијени следећи резултати:

- стимулус особе са опаженим фацијалним експресијама среће, изненађења, одважности и љутње, оцењене су доминантнијим него стимулуси на чијим лицима су препознати туга и страх; особе на чијим лицима је била изражена срећа, опажене су доминантније него стимулуси на чијим лицима је била изражена туга и страх.

љутње, где разлика није било; срећне, тужне, уплашене и изненађене жене опажане су афилијативнијим него мушкарци са истим емоцијама, док разлика није било приликом закључивања на основу препознате љутње и одвратности (*други општи циљ*);

- са порастом потребе за когнитивном затвореношћу опажаача, смањивао се број придева који је био приписиван особи на чијем лицу је био препознат страх, а расла је и поларизованост у његовим проценама уопште (*трећи општи циљ*);
- испитаници са вишом потребом за когнитивном затвореношћу су стимулус особе на чијим лицима је препознат страх оцењивали мање доминантним и мање афилијативним, а особе са опаженим знацима љутње доминантнијим него испитаници са мање израженом овом потребом (*четврти општи циљ*).

Из наведеног приказа се закључује да су циљеви предвиђени нацртом остварени.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

У оквиру *ретко* проучаване релације фацијалних експресија примарних емоција и закључивања о интерперсоналним тенденцијама друге особе, обављено истраживање има значајне теоријске и практичне импликације. Истраживање је потврдило постојање грешке темпоралне екстензије, односно спремност опажаача да на основу тренутних стања процењују релативно-трајне тенденције понашања стимулус особа (Доминација и Афилијативност). Испоставило се да неоправдану генерализацију (стереотипи) може «активирати» пол посматране особе, при чему откривене индивидуалне разлике опажаача (високо или ниско изражена потреба за когнитивном затвореношћу), могу повећати, односно смањити вероватноћу да се подлегне грешкама у опажању. Дакле, откривени су неки фактори који могу допринети грешкама у опажању других (теоријски допринос). Практични допринос истраживања огледа се у бољем сагледавању и разумевању могућих грешака у процесу опажања других људи и разматрању постојећих техника да се оне превазиђу и не понове.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Израда докторске дисертације која подразумева теоријско утемељење, проблематизацију, ваљану емпиријску реализацију истраживања, као и представљање резултата на поступан и јасан начин, а затим и њихову интерпретацију, изведена је на озбиљан, систематски и посвећен начин уз очекивану и остварену самосталност.

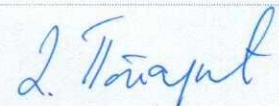

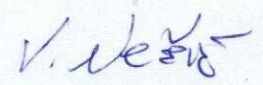

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Докторска дисертација под називом *Формирање импресије о особи на основу фацијалних експресија емоција*, кандидаткиње Марије Пејичић, урађена је у складу са образложењем наведеним у пријави теме. Рад је посвећен проучавању значајних феномена, процеса и исхода социјалне перцепције. Он има добру структуру, ваљано замишљено и коректно изведено и приказано истраживање које има значајне практичне импликације. Чланови Комисије сматрају да теза може ући у даљу процедуру.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-008/19-024

Датум именовања Комисије 29. 11. 2019. године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	др Драган Попадић, редовни професор	председник	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет у Београду (Установа у којој је запослен)	
2.	др Александра Костић, редовни професор у пензији	ментор, члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	др Владимир Нешић, професор емеритус	члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	др Мирослав Комленић, доцент	члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....